

Visegrádské hudebně pedagogické fórum doktorandů a vysokoškolských studentů

MILOŠ KODEJŠKA

Od roku 2006 buduji se svými spolupracovníky z okolních visegrádských zemí tým spolupracovníků, se kterými uskutečňujeme mnohé hudební a odborné aktivity. Jeho vznik předznamenal Evropský hudební kongres EAS s názvem „Na dobrém počátku všechno záleží“. Naši práci uskutečňujeme v atmosféře soudobých celospolečenských změn. Chtěl bych se k jejich podstatě krátce vyjádřit. To, že naše společnost počátkem 90. let 20. století přecenila materiální a ekonomické zaměření svého vývoje na úkor jejího duševního a duchovního rozvoje, je dnes už snad jasné každému. Mravní a etický rozvoj společnosti totiž nepřinese ekonomika. Mít cit a smysl pro krásu jsou hodnoty, k nimž hudební kultura a výchova nejvíce směřují. První porevoluční rektor Univerzity Karlovy v Praze, prof. Radim Palouš, naléhavě zdůrazňoval, že se musíme na vše dívat v komplexu a nedělat segregaci hodnot. Podle něj všechny vědní disciplíny musí spatřovat svoje poslání ve službě celku. A opravdu i ve vysokoškolském pohledu často přemýšlíme odděleně i nad pedagogickými disciplínami, oblastmi, teoriemi a praxí. To je velkým nedostatkem pro přípravu dobrých učitelů i pro realizaci pedagogické reformy jako celku. Musíme vědět, proč je tato reforma důležitá pro jednotlivce a celou společnost i v mezinárodním kontextu.

Můj příspěvek se hlavně týká hudebně pedagogického fóra doktorandů a vysokoškolských studentů a pedagogů. V České republice je možné vstoupit do třetího stupně vysokoškolského studia (doktorandský

stupeň) celkem na pěti pedagogických fakultách v oboru hudební teorie a pedagogika, konkrétně v Praze, v Ústí nad Labem, v Brně, v Ostravě a v Olomouci. Obsah studijních programů je akreditován většinou do roku 2015 a souvisí do značné míry s vědeckým a vědeckouměleckým zaměřením jednotlivých hudebně výchovných kateder na univerzitních pedagogických fakultách.

Naše Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se v roce 2009 z iniciativy prof. PaedDr. Jaroslava Herdena, CSc., zasloužila o vznik konference s názvem Teorie a praxe hudební výchovy, která je především zaměřena na prezentaci doktorských prací z hudební teorie a pedagogiky. Jaroslav Herden si přál, aby pražská konference co nejvíce reflektovala potřeby pedagogické praxe. Samotní učitelé z praxe totiž nemohou vytvářet odborné a badatelské práce. Potřebují doktorandy a odborníky z univerzitních hudebně výchovných kateder. Uskutečnili jsme již další obdobné konference s tímto námětem, v roce 2011 a 2013. Při poslední konferenci se nám podařilo vydat dva sborníky z konference, jeden v národních jazycích účastníků a druhý sborník je celý přeložen do angličtiny a slouží i jako reprezentace a propagace hudební pedagogiky studentů a pedagogů z visegrádských států. Domnívám se, že jsme položili i dobré základy k tomu, aby se vytvořilo Visegrádské studentské fórum na pomoc hudebně pedagogické praxi a jeho členy byli i učitelé z praxe. Přáli bychom si, abychom těmito snahami pomohli především učitelům

C

9

hudby ve všeobecných školách. Proto jsou tematické okruhy konkrétně zaměřené na následující oblasti:

1. Celospolečenské změny v hudebním vzdělávání, výchově a kultuře u školních dětí.
2. Pěvecké činnosti ve škole.
3. Instrumentální činnosti ve škole.
4. Hudba a pohyb ve škole.
5. Poslech hudby ve škole.
6. Prezentace hudebně pedagogických projektů.

I v následujících letech chceme pokračovat ve zvolené cestě, vyhledávat vynikající studenty a také pedagogy a zvát je k visegrádské hudební spolupráci. Naše konference mají výsledky v podobě sborníků s názvem Hudební teorie a praxe. Uskutečňují se pod záštitou Evropské asociace pro školní hudební výchovu (EAS), Ministerstva školství České republiky, Mezinárodního visegrádského fondu v Bratislavě (IVF) a grantové agentury Univerzity Karlovy (GAUK) v Praze.

V rámci pražské doktorandské konference zazněly i kritické názory na současnou situaci ve vzdělávání. Vzdělávání trpí nedostatkem mateřských škol, finančními prostředky na praktickou hudební a metodickou výuku hudby na učitelských fakultách, není dost prostředků na další vzdělávání učitelů, zvyšují se počty dětí ve třídách. Střední školy mají rozdílné výstupy, takže je vysoké školy mnohdy ani nezohledňují. Všude má přednost ekonomický zřetel. Stále se tvoří tzv. kariérní řád učitele, který se stále mění podle vládní reprezentace. Právě on by se mohl stát určitou jistotou, že když se učitelé budou dále vzdělávat v kvalitních pedagogických centrech, tak se jim to v jejich profesním životě vyplatí – a to nejenom ekonomicky, ale i pracovně. Chtěl bych na tomto fóru zdůraznit také jednu významnou potřebu – aby do seznamu klíčových kompetencí v rámci pedagogické reformy byla dodatečně prosazena i nová esteticko-umělecká klíčová kompetence.

V rámci pražských doktorandských konferencí, které se stávají i platformou názorů

vysokoškolských studentů hudby, zaznívají témata, která mohou ve svém důsledku ovlivnit hudebně výchovnou praxi. Mohla by se řešit i v mezinárodní spolupráci s využitím grantových prostředků. Podobná témata totiž znějí i ze studentských a doktorandských fór, která se uskutečňují v rámci konferencí EAS. Dovolte mi, abych některé z nich pojmenoval:

- Potvrdit důležitost HV v životě člověka negativně ovlivněného technoeconomickým prostředím 21. století.
- Zabývat se cíli hudební výchovy v souvislosti se změnami estetických a hudebních hodnot dětí za posledních 20 let.
- Představit vliv hudby na dítě ve smyslu tělesné, duševní a duchovní integrity jeho osobnosti – a to v oblasti hudby umělé i nonumělé.
- Hledat speciální přístupy, nové metody a techniky, jejichž prostřednictvím může hudba pozitivně ovlivňovat tříbení jemné motoriky, grafické dovednosti, čtení, výuku cizích jazyků, jaké integrativní průniky dokáže navodit v systému vzdělávání.
- Zkoumat charakteristiku hudebního vnímání dětí v různých obdobích školní docházky a uskutečňovat komparaci těchto výzkumů s obdobnými domácími a zahraničními.
- Zkvalitňovat rámcové vzdělávací programy zavedením další klíčové uměleckoestetické kompetence a řádně ji odborně zdůvodnit z hudebně psychologického, pedagogického a sociologického pohledu.

Navrhují týmovou práci, protože dnešní doba nám umožňuje výborně komunikovat prostřednictvím masmediálních prostředků. Využívejme je! Vytvořme systém lepší spolupráce. Oslovme Fondy asociačního inovačního podnikání v různých zemích. Projevujeme větší zájem o bilaterální projekty ČR a SR. Na základě vlastních zkušeností se domnívám, že Mezinárodní visegrádský fond IVF v Bratislavě by tuto spolupráci rovněž podpořil například granty na podporu publikačních výstupů užitečných pro pedagogickou praxi. Bylo by jistě též velmi

podnětné vytvořit Česko-slovenské nebo visegrádské doktorandské hudební fórum na pomoc pedagogické praxi, které by bylo kromě teorie zaměřeno v duchu ideálů prof. Jaroslava Herdena na praktické dílny a na skutečnou pomoc učitelům ve školách. Účast učitelů na těchto setkáních by byla nesporně velmi užitečná i z hlediska jejich kariérního vývoje a mohla by být tak i podporována řediteli škol. V České republice máme skutečně bohatou tradici seminářů různého typu, které se dříve uskutečňovaly například v Mostě, v Chebu, ve Znojmě, v Bechyni, v Rychnově nad Kněžnou

i jinde. I dnes jsou příkladné hudební kurzy v Liberci. Máme v tom tradici. Doufám, že se do nich zapojí nejen doktorandi z našich hudebních kateder a kateder ze Slovenské republiky, ale i zájemci ze zahraničí.

Za Visegrádský hudební tým věřím v období, které dá opět šanci chytrým a citlivým lidem, kteří budou rozumět společenským proměnám v celku a jejichž rozhodování povede k užitečné progresi. Doktorandská studia a doktorandská setkávání pak budou mít stále větší význam pro praxi ve školách a budou i inspirací pro visegrádský prostor i společnost EAS.

Literatura

1. KODEJŠKA, M. (editor a kol.) Everything depends on a good beginning – Jan Ámos Komenský. Compendium of the 2005 EAS European music congress in Prague. Prague: Charles university, Prague, Faculty of education, 2007.
2. KODEJŠKA, M. (editor a kol.) Visegrádské semináře. Praha: Univerzita Karlova v Praze, PedF, 2008.
3. SLAVÍKOVÁ, M. (editor a kol.) Teorie a praxe hudební výchovy. Praha: Univerzita Karlova v Praze, PedF, 2010.
4. LOJDOVÁ, J. (editor a kol.) Teorie a praxe hudební výchovy II. Praha: Univerzita Karlova v Praze, PedF, 2011.
5. SLAVÍKOVÁ, M. (editor a kol.) Teorie a praxe hudební výchovy III. Praha: Univerzita Karlova v Praze, PedF, 2014.
6. KRÁLOVÁ, E. (editor a kol.) Theory and Practice of music Education in Schools in Visegrad docáral Forum Prague 2013, Prague: Charles University in Prague, Faculty of Education, 2014.
7. PALOUŠ, R. Čas výchovy. Praha: SPN, 1991.
8. MEDŇANSKÁ, I. Systematika hudobnej pedagogiky. Prešov: Prešovská univerzita v Prešově, 2010.
9. <http://repix.org/khvweb/index.php>
10. <http://pf.ujep.cz/>
11. <http://www.khv.upol.cz/>
12. www.ped.muni.cz/wscience/
13. <http://www.osu.cz/fpd/khv>

Résumé

Autor v příspěvku krátce představuje EAS v České republice a Visegrádský hudební tým. Prezентuje klíčové iniciativy Visegrádského hudebního týmu v hudební pedagogice při uskutečňování pedagogické reformy, představuje základní úkoly Visegrádského hudebního fóra vysokoškolských studentů a pedagogů v Praze a posílání doktorandských hudebních konferencí na PedF UK v Praze.

doc. PaedDr. Miloš KODEJŠKA, CSc. – pedagog, organizátor, působí na KHV PF Univerzity Karlovy v Praze, zastupuje EAS v České republice a je vedoucím Visegrádského hudebního týmu.